Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2024-2029

Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

2025/2135(INI)

30.9.2025

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

σχετικά με την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2024 και το 2025
(2025/2135(INI))

Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Εισηγήτρια: Anna Strolenberg

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....3

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....12

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2024 και το 2025
(2025/2135(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

– έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ),

– έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ),

– έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Χάρτης),

– έχοντας υπόψη τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ),

έχοντας υπόψη την οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας[1],

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1083 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, σχετικά με τη θέσπιση κοινού πλαισίου για τις υπηρεσίες μέσων ενημέρωσης στην εσωτερική αγορά και την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ (ευρωπαϊκός κανονισμός για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης)[2],

– έχοντας υπόψη την οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, για την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες αγωγές ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού»)[3](οδηγία κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού),

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, περί γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης[4] (κανονισμός για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου),

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός

[1] ΕΕ L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.
[2] ΕΕ L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.
[3] ΕΕ L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj.
[4] ΕΕ L 433I της 22.12.2020, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.

Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων)[5],

– έχοντας υπόψη την απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου 2008/913/JHA, της 28ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκφράσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας, μέσω του ποινικού δικαίου[6],

– έχοντας υπόψη την πρόταση της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 2008, σχετικά με την οδηγία του Συμβουλίου για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού [COM(2008)0426, «οριζόντια οδηγία κατά των διακρίσεων»]·

– έχοντας υπόψη την οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής[7],

– έχοντας υπόψη τη στρατηγική της ΕΕ για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025 [COM (2020)0698], τη στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025 [COM (2020)0152], τη στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 [COM (2021)0101], το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025 [COM (2020)0565], το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά 2020-2030 [COM (2020)0620], και την ανακοίνωση της Επιτροπής για την επικαιροποίηση και την ενίσχυσή τους,

– έχοντας υπόψη τη στρατηγική της ΕΕ για την ενίσχυση της εφαρμογής του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων [COM (2020)0711] και τις ετήσιες εκθέσεις της Επιτροπής, ιδίως την ετήσια έκθεση του 2024 σχετικά με την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ — Χρηματοδότηση για την προώθηση, την προστασία και την επιβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων [COM (2024)0456],

– έχοντας υπόψη τις ανακοινώσεις της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 2024, με τίτλο «Έκθεση του 2024 για το κράτος δικαίου — Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση» [COM (2024)0800] και της 8ης Ιουλίου 2025 με τίτλο «Έκθεση του 2025 για το κράτος δικαίου — Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση» [COM (2025)0900], καθώς και τα 27 κεφάλαια ανά χώρα που επισυνάπτονται σε αυτές,

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 7ης Μαρτίου 2025, με τίτλο «Χάρτης πορείας για τα δικαιώματα των γυναικών» [COM(2025)0097], η οποία παρουσιάζει ένα μακροπρόθεσμο όραμα για την επίτευξη της ισότητας των φύλων,

– έχοντας υπόψη τις συνθήκες και τις πράξεις των Ηνωμένων Εθνών για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, ιδίως την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, συμπεριλαμβανομένων του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, της Διεθνούς Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών φυλετικών διακρίσεων, της Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, τις συστάσεις και τις εκθέσεις της

[5] ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
[6] ΕΕ L 328 της 6.12.2008, σ. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/913/oj.
[7] ΕΕ L 180, 19.7.2000, σ. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/43/oj.

καθολικής περιοδικής εξέτασης του ΟΗΕ, τη νομολογία των οργάνων των Συνθηκών του ΟΗΕ και τις ειδικές διαδικασίες του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,

– έχοντας υπόψη τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (στο εξής: ΣΗΕΔΑΑ), η οποία κυρώθηκε από την ΕΕ στις 23 Δεκεμβρίου 2010 και στην οποία είναι συμβαλλόμενα μέρη όλα τα κράτη μέλη, το προαιρετικό πρωτόκολλο της ΣΗΕΔΑΑ, το οποίο έχει κυρωθεί από 22 κράτη μέλη, καθώς και τις γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τη ΣΗΕΔΑΑ και τις παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία,

– έχοντας υπόψη την Ατζέντα του 2030 του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ),

– έχοντας υπόψη τις αρχές της Yogyakarta για την εφαρμογή του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, την έκφραση φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου,

– έχοντας υπόψη τις συστάσεις και τις εκθέσεις του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, του Ύπατου Αρμοστή για τις εθνικές μειονότητες, του εκπροσώπου για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης και λοιπών οργανισμών του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ),

– έχοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ),

– έχοντας υπόψη τις συστάσεις, τις γνωμοδοτήσεις, τις εκθέσεις και τα ψηφίσματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, ιδίως της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Δημοκρατία μέσω της Νομοθεσίας (στο εξής: Επιτροπή της Βενετίας), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, της ομάδας ειδικών για τη δράση κατά της βίας εναντίον των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, της ομάδας χωρών κατά της διαφθοράς (στο εξής: GRECO), της συντονιστικής επιτροπής για την καταπολέμηση των διακρίσεων, την πολυμορφία και την ένταξη, της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων και άλλων οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης,

– έχοντας υπόψη τις δηλώσεις, τις συστάσεις, τις εκθέσεις και τις επισκέψεις σε χώρες του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης της έκθεσής του, της 4ης Σεπτεμβρίου 2025, με τίτλο Externalised asylum and migration policies and human rights law (Πολιτικές με εξωτερική ανάθεση σχετικά με το άσυλο και τη μετανάστευση και δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων),

– έχοντας υπόψη την πλατφόρμα του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ασφάλεια των δημοσιογράφων,

– έχοντας υπόψη τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας («Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης»), η οποία κυρώθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 28 Ιουνίου 2023,

– έχοντας υπόψη τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης,

– έχοντας υπόψη τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και το σχετικό σχέδιο δράσης,

– έχοντας υπόψη τις εκθέσεις, τις έρευνες και τις γνωμοδοτήσεις του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (στο εξής: FRA), ιδίως τις εκθέσεις του για τα θεμελιώδη δικαιώματα για τα έτη 2024 και 2025,

– έχοντας υπόψη τα προηγούμενα ψηφίσματά του για την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ,

– έχοντας υπόψη τα ψηφίσματά του σχετικά με τις εκθέσεις της Επιτροπής για το κράτος δικαίου,

– έχοντας υπόψη τα ψηφίσματά του σχετικά με συγκεκριμένα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων η Ελλάδα, η Ουγγαρία και η Σλοβακία,

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 8ης Φεβρουαρίου 2024 σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ για τα έτη 2020-2025[8],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 13ης Δεκεμβρίου 2022 προς επίτευξη ίσων δικαιωμάτων για τα άτομα με αναπηρία[9],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 10ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με τη φυλετική δικαιοσύνη, την απαγόρευση των διακρίσεων και την καταπολέμηση του ρατσισμού στην ΕΕ[10],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 8ης Μαρτίου 2022 σχετικά με τη συρρίκνωση του χώρου της κοινωνίας των πολιτών στην Ευρώπη[11],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 14ης Δεκεμβρίου 2021 που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με την καταπολέμηση της έμφυλης βίας: βία στο διαδίκτυο[12],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 16ης Σεπτεμβρίου 2021 που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με τον χαρακτηρισμό της έμφυλης βίας ως νέου τομέα εγκληματικότητας που περιλαμβάνεται στον κατάλογο του άρθρου 83 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ (3)[13], και το ψήφισμά του της 18ης Ιανουαρίου 2024 σχετικά με την επέκταση του καταλόγου των εγκλημάτων της ΕΕ ώστε να περιλαμβάνει τη ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους[14],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 7ης Οκτωβρίου 2020 σχετικά με τη θέσπιση

[8] ΕΕ C, C/2024/6340, 7.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6340/oj.
[9] ΕΕ C 177 της 17.5.2023, σ. 13.
[10] ΕΕ C 161 της 5.5.2023, σ. 10.
[11] ΕΕ C 347 της 9.9.2022, σ. 2.
[12] ΕΕ C 251 της 30.6.2022, σ. 2.
[13] ΕΕ C 117 της 11.3.2022, σ. 88.
[14] ΕΕ C, C/2024/5733, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.

μηχανισμού της ΕΕ για τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα[15],

– έχοντας υπόψη το άρθρο 55 του Κανονισμού του,

– έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (A10-0000/2025),

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι παρατηρείται οπισθοδρόμηση της δημοκρατίας σε αρκετά κράτη μέλη·

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι η διαφθορά εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρή ανησυχία·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ελευθερία των μέσων ενημέρωσης σε ολόκληρη την ΕΕ εξακολουθεί να απειλείται, ιδίως στη Βουλγαρία, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ουγγαρία και τη Σλοβακία· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού εξακολουθούν να αποτελούν απειλή για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι δημοσιογράφοι και οι εργαζόμενοι στα μέσα ενημέρωσης έρχονται αντιμέτωποι με επισφαλείς συνθήκες και ένα μη ασφαλές περιβάλλον·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι η διάδοση της παραπληροφόρησης πολώνει και αποδυναμώνει τη δημοκρατία·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι νέες τεχνολογίες, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων ΤΝ, κινδυνεύουν να επιδεινώσουν τις διακρίσεις και τις υφιστάμενες ανισότητες· λαμβάνοντας υπόψη ότι η χρήση κατασκοπευτικού λογισμικού, η αναγνώριση προσώπου και οι τεχνολογίες μαζικής παρακολούθησης συνιστούν καταχρηστικές και αντιδημοκρατικές πρακτικές·

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η συμμόρφωση με τις αξίες της Ένωσης που ορίζονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την πρόσβαση σε κονδύλια της ΕΕ·

Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης συνιστά τη διενέργεια ολοκληρωμένων εκτιμήσεων κινδύνου για τα ανθρώπινα δικαιώματα πριν από τη συμμετοχή σε εξωτερική συνεργασία·

Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι προσπάθειες αναστολής της καταχώρισης των αιτήσεων ασύλου αποτελούν πηγή σοβαρής ανησυχίας· λαμβάνοντας υπόψη ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα των ενδιαφερόμενων ατόμων πρέπει να γίνονται σεβαστά, να αξιολογούνται οι ανάγκες προστασίας τους και να παρέχεται πρόσβαση σε ουσιαστική προστασία σε όσους πληρούν τις προϋποθέσεις για διεθνή προστασία·

Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι η έμφυλη βία κατά των γυναικών και των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ + εξακολουθεί να είναι διαδεδομένη, ιδίως για όσους υφίστανται πολλαπλές και διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων· λαμβάνοντας υπόψη ότι η άρνηση πρόσβασης σε ασφαλή και νόμιμη άμβλωση αποτελεί μορφή έμφυλης βίας·

[15] ΕΕ C 395 της 29.9.2021, σ. 2.

ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχει μια άνευ προηγουμένου και εντατική επίθεση κατά του χώρου της κοινωνίας των πολιτών σε ολόκληρη την ΕΕ· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι επιθέσεις κατά οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (στο εξής: ΟΚΠ) και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προστατεύουν και προωθούν τις αξίες της Ένωσης έχουν αυξηθεί και εξακολουθούν να αποτελούν πηγή σοβαρής ανησυχίας·

ΙΒ. λαμβάνοντας υπόψη ότι σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως η Κύπρος, η Γαλλία, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Μάλτα, η Πολωνία και η Ισπανία, οι ΟΚΠ και οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αντιμετωπίζουν διώξεις για την παροχή βοήθειας σε πρόσφυγες και μετανάστες·

ΙΓ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η χρηματοδότηση της ΕΕ για την κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να διασφαλιστεί στο επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ)·

ΙΔ. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο θεσμοθετημένος ρατσισμός είναι βαθιά ριζωμένος στις κυβερνητικές πολιτικές και τις δημόσιες υπηρεσίες, όπως οι αστυνομικές δυνάμεις·

ΙΕ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι έρευνες του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) για τους μαύρους, τους Εβραίους, τους μουσουλμάνους και τα άτομα ΛΟΑΤΚΙ + στην ΕΕ δείχνουν ότι βιώνουν εκτεταμένο μίσος·

Τα θεμελιώδη δικαιώματα κινδυνεύουν

1. παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να σέβονται και να προωθούν τις αξίες της ΕΕ, όπως κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 της ΣΕΕ·

2. παροτρύνει την Επιτροπή να ενισχύσει τις ετήσιες εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή του Χάρτη·

3. υπογραμμίζει την ανάγκη ενίσχυσης των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης·

Η δημοκρατία υφίσταται πίεση

4. επαναλαμβάνει την ανάγκη για τη θέσπιση μηχανισμού της ΕΕ για τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα·

5. παροτρύνει τα κράτη μέλη να καταπολεμήσουν τη διαφθορά και να συμμορφωθούν πλήρως με τις συστάσεις της GRECO·

6. εκφράζει τη βαθιά του ανησυχία για την αυξανόμενη πίεση, τις πολιτικές παρεμβάσεις και τις επιθέσεις κατά των μέσων ενημέρωσης και της δημοσιογραφίας σε αρκετά κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης ανεξαρτησίας των δημόσιων μέσων ενημέρωσης·

7. εκφράζει τη λύπη του για τις συστημικές αποτυχίες στη διερεύνηση και τη δίωξη εγκλημάτων κατά δημοσιογράφων σε διάφορα κράτη μέλη, όπως η Μάλτα, η Ελλάδα και η Σλοβακία·

8. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την ασφάλεια και την

προστασία των δημοσιογράφων και των παραγόντων των μέσων ενημέρωσης και να προωθήσουν τα ελεύθερα, ανεξάρτητα και πλουραλιστικά μέσα ενημέρωσης· καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τα αναγκαία μέτρα για τον τερματισμό όλων των υποθέσεων στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού που υφίστανται στην ΕΕ·

9. συμμερίζεται την άποψη του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ ότι οι αλγόριθμοι δεν θα πρέπει να ελέγχουν τι βλέπουν οι άνθρωποι και ότι οι εταιρείες τεχνολογίας θα πρέπει να χρησιμοποιούν επιχειρηματικά μοντέλα που δεν δίνουν προτεραιότητα στην αλληλεπίδραση εις βάρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων·

10. επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς τα κράτη μέλη, και ιδίως προς την Ελλάδα, την Κύπρο, την Ιταλία, την Ουγγαρία, την Πολωνία και την Ισπανία, να ακολουθήσουν όλες τις συστάσεις της εξεταστικής επιτροπής για τη διερεύνηση της χρήσης του λογισμικού Pegasus και αντίστοιχου κατασκοπευτικού λογισμικού παρακολούθησης (PEGA), καθώς και τις συστάσεις της Επιτροπής της Βενετίας·

11. ζητεί να οριστικοποιηθεί η προσχώρηση της ΕΕ στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου·

Παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σύνορα

12. καταδικάζει απερίφραστα τις εκτεταμένες παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σύνορα, συμπεριλαμβανομένων των επαναπροωθήσεων, οι οποίες μετατρέπονται σε συστηματική πρακτική σε αρκετά κράτη μέλη·

13. καλεί την ΕΕ και τα κράτη μέλη να συμμορφωθούν με τις διεθνείς υποχρεώσεις και δεσμεύσεις στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να μην εγκρίνουν μεταναστευτικές πολιτικές που επιδεινώνουν την ανισότητα και τον αποκλεισμό·

14. παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να θέσουν τέλος στη συστηματική παρεμπόδιση των μη κυβερνητικών προσπαθειών έρευνας και διάσωσης· υπενθυμίζει την επείγουσα ανάγκη να συσταθεί ένα ταμείο έρευνας και διάσωσης της ΕΕ και καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να διαθέσουν κατάλληλη χρηματοδότηση για τον σκοπό αυτό στο επόμενο ΠΔΠ·

15. παροτρύνει τα κράτη μέλη να ακολουθήσουν τις συστάσεις που αναφέρονται στην έκθεση του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης· καταδικάζει απερίφραστα την επαναλαμβανόμενη ρητορική κατά των προσφύγων και των μεταναστών·

16. καλεί τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν πλήρως το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο· εκφράζει την ανησυχία του για την έλλειψη ετοιμότητας ορισμένων κρατών μελών να τηρήσουν την προθεσμία εφαρμογής, ιδίως όσον αφορά τις διατάξεις σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα·

Έμφυλη βία, δικαιώματα των γυναικών και δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+

17. παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την αντιμετώπιση κινημάτων κατά της ισότητας των φύλων και κατά των δικαιωμάτων·

18. χαιρετίζει τον χάρτη πορείας της ΕΕ για τα δικαιώματα των γυναικών και τη διακήρυξη αρχών για μια κοινωνία με ισότητα των φύλων που προσαρτάται σε αυτόν· εκφράζει, ωστόσο, τη λύπη του για την έλλειψη ισχυρών οικονομικών δεσμεύσεων·

19. παροτρύνει την ΕΕ και τα κράτη μέλη να καταπολεμήσουν όλες τις μορφές έμφυλης βίας και να αντιμετωπίσουν τα βαθύτερα αίτιά τους, συμπεριλαμβανομένης της έμφυλης βίας στο διαδίκτυο· επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς την Επιτροπή να αναγνωρίσει την έμφυλη βία ως νέο τομέα εγκληματικότητας της ΕΕ σύμφωνα με το άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ·

20. επαναλαμβάνει την έκκλησή του να συμπεριληφθεί στον Χάρτη το δικαίωμα στην άμβλωση· τονίζει ότι εξακολουθεί να μην υπάρχει ορισμός της ΕΕ για τον βιασμό με βάση την έλλειψη συναίνεσης·

21. ζητεί από τη Βουλγαρία, την Τσεχία, την Ουγγαρία, τη Λιθουανία και τη Σλοβακία να κυρώσουν τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης·

Η κοινωνία των πολιτών απειλείται

22. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν και να προωθήσουν τη δέσμευση και την αποτελεσματική συμμετοχή των πολιτών και των ΟΚΠ στη χάραξη πολιτικής·

23. καλεί την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι η επικείμενη στρατηγική της ΕΕ για την κοινωνία των πολιτών στηρίζει, προστατεύει και ενδυναμώνει τις ΟΚΠ και τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προστατεύουν και προωθούν τις αξίες της ΕΕ· την καλεί επίσης να δημιουργήσει έναν μηχανισμό ταχείας αντίδρασης στην ΕΕ για τη στήριξή τους·

24. καταδικάζει απερίφραστα τη συνεχή ποινικοποίηση της αλληλεγγύης και παροτρύνει τα κράτη μέλη να μην το πράττουν·

25. παροτρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εγγυηθούν ότι οι πολίτες μπορούν να ασκούν το δικαίωμά τους για ειρηνική συνάθροιση και να απέχουν από την υποβολή οποιασδήποτε πρωτοβουλίας που μπορεί να έχει αποτρεπτικό αποτέλεσμα στον χώρο της κοινωνίας των πολιτών·

Δομικός ρατσισμός και διακρίσεις

26. επαναλαμβάνει την έκκλησή του να συνεχιστούν οι εργασίες για την οριζόντια οδηγία για την καταπολέμηση των διακρίσεων·

27. καλεί την Επιτροπή να παρουσιάσει φιλόδοξες στρατηγικές για την ισότητα και την καταπολέμηση του ρατσισμού·

28. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν την ξενοφοβία, τον ρατσισμό, το μισογυνισμό, την ομοφοβία, την τρανσφοβία και άλλες μορφές προκαταλήψεων, μισαλλοδοξίας, διακρίσεων και μίσους εις βάρος ευάλωτων ατόμων·

29. παροτρύνει τα κράτη μέλη, ιδίως την Ουγγαρία και τη Σλοβακία, να επανεξετάσουν

τους νόμους που εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ + και των οικογενειών «ουράνιο τόξο» και να μην προτείνουν καμία πρωτοβουλία που ενέχει τον κίνδυνο υπονόμευσης των δικαιωμάτων των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ +, συμπεριλαμβανομένων των λεγόμενων νόμων για την προπαγάνδα κατά των ΛΟΑΤΚΙ, και να απαγορεύσουν τις θεραπείες μεταστροφής·

30. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις διακρίσεις και τον κοινωνικό αποκλεισμό που αντιμετωπίζουν οι Ρομά και τα άτομα με αναπηρία·

Τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα κινδυνεύουν

31. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν επαρκές βιοτικό επίπεδο και υγιές περιβάλλον για όλους, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε στέγαση, ποιοτική εκπαίδευση, κοινωνική ασφάλιση και υγειονομική περίθαλψη·

32. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή, καθώς και στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Κατά τα έτη 2024 και 2025, τα θεμελιώδη δικαιώματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση υφίστανται αυξανόμενη πίεση από διάφορα μέτωπα. Οι απειλές για το κράτος δικαίου, η συρρίκνωση του χώρου της κοινωνίας των πολιτών, η αύξηση της ρητορικής μίσους και των ξενοφοβικών αφηγημάτων, η βία κατά των προσφύγων και των μεταναστών και η υπονόμευση των δικαιωμάτων των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ + καταδεικνύουν μια ανησυχητική τάση. Αυτή η διάβρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων έχει επιδεινωθεί λόγω των συνεχιζόμενων κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων. Ενώ ο πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και οι επιθέσεις στη Γάζα συνεχίζονται και ενώ όλο και περισσότεροι ηγέτες επιδεικνύουν αυταρχική συμπεριφορά, τα θεμελιώδη δικαιώματα υφίστανται όλο και μεγαλύτερη πίεση. Σε αυτούς τους τεταμένους καιρούς, υπάρχει πραγματικός κίνδυνος να περιθωριοποιηθούν τα θεμελιώδη δικαιώματα στην πολιτική ατζέντα.

Ακριβώς σε περιόδους αστάθειας, είναι ζωτικής σημασίας να υπενθυμίζουμε τις αξίες στις οποίες βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση: ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ελευθερία, δημοκρατία, ισότητα, κράτος δικαίου και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αξίες που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και στις Συνθήκες της ΕΕ. Η προάσπιση των αρχών αυτών δεν αποτελεί μόνο νομική υποχρέωση για τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη, αλλά και το στοιχείο που καθιστά την Ευρώπη ένα μοναδικό πολιτικό εγχείρημα με επίκεντρο την ευημερία των πολιτών. Η ΕΕ δεν πρέπει να θέσει σε κίνδυνο αυτά τα θεμέλια. Τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν είναι κάτι στατικό· απαιτούν ενεργό προώθηση και εφαρμογή.

Οι επιθέσεις στον χώρο της κοινωνίας των πολιτών σε ολόκληρη την Ευρώπη αποτελούν ένα από τα σημάδια αποδυνάμωσης της δημοκρατίας. Ο πρόσφατος περιορισμός του δικαιώματος του συνέρχεσθαι ειρηνικώς, ιδίως οι απαγορεύσεις διαδηλώσεων υπέρ της Παλαιστίνης και οι Παρελάσεις Υπερηφάνειας, καθώς και η καταστολή και η ποινικοποίηση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ΜΚΟ που εργάζονται με πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο και μετανάστες, δημιούργησαν επικίνδυνα προηγούμενα. Αυτό εντείνεται από τους περιορισμούς στην χρηματοδότηση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών από τις ΗΠΑ και την ΕΕ.

Η εισηγήτρια εκφράζει την ανησυχία της για την αυξανόμενη πόλωση και τον κατακερματισμό των ευρωπαϊκών κοινωνιών, φαινόμενα που συχνά τροφοδοτούνται από λαϊκιστές πολιτικούς παράγοντες. Η παρουσίαση μειονοτήτων ως αποδιοπομπαίων τράγων, η εκμετάλλευση των πολιτικών με επίκεντρο την ταυτότητα και η διάδοση της παραπληροφόρησης διχάζουν τις κοινότητες και διαβρώνουν την εμπιστοσύνη. Οι πολιτικοί και οι κυβερνήσεις έχουν καθήκον να τηρούν τα δημοκρατικά πρότυπα και να απέχουν από ρητορική που τροφοδοτεί το μίσος, τον ρατσισμό και τη βία.

Η ταχεία ψηφιακή αλλαγή και η τεχνητή νοημοσύνη επιδεινώνουν αυτούς τους κινδύνους, καθώς η ανεξέλεγκτη διάδοση της ρητορικής μίσους και του επιβλαβούς διαδικτυακού περιεχομένου, σε συνδυασμό με μεροληπτικούς αλγόριθμους και τον σχεδιασμό χειραγώγησης, υπονομεύουν την ισότητα και τη ζωή των πολιτών. Οι απειλές αυτές έγιναν ιδιαίτερα αισθητές κατά τη διάρκεια των ευρωπαϊκών εκλογών, όταν, σύμφωνα με εκθέσεις, σημειώθηκε αύξηση της ρητορικής μίσους, της βίας και των απειλών θανάτου στο διαδίκτυο σε διάφορα κράτη μέλη[1]. Επιπλέον, οι υπηρεσίες ασφαλείας σε ορισμένες χώρες

[1] OSCE: ODIHR, European Parliament Elections 6–9 June 2024 – ODIHR special election assessment mission final report, Warsaw, 2024, p. 15. [ΟΑΣΕ: Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ODIHR), Εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 6-9 Ιουνίου 2024 — Τελική έκθεση της ειδικής αποστολής αξιολόγησης εκλογών του ODIHR, Βαρσοβία, 2024, σ. 15.]

προειδοποίησαν για την ταχεία διαδικτυακή ριζοσπαστικοποίηση των νέων, ιδίως εντός ακροδεξιών εξτρεμιστικών δικτύων. Τέλος, οι εξωτερικές παρεμβάσεις στις εκλογικές διαδικασίες αποτελούν σαφές παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο οι διαδικτυακές πλατφόρμες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως όπλο για την υπονόμευση της δημοκρατίας. Τα επόμενα χρόνια, η Ένωση πρέπει να ανανεώσει τα δημοκρατικά της θεμέλια, να ενισχύσει τη συμμετοχή των πολιτών και να θέσει την ισότητα, τη δικαιοσύνη και τη βιωσιμότητα στο επίκεντρο των πολιτικών της. Μόνο με την ενεργό προάσπιση και προώθηση των δικαιωμάτων μπορεί η ΕΕ να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη στους θεσμούς της και να παραμείνει αξιόπιστη στη διεθνή σκηνή,

Η προσέγγιση της εισηγήτριας

Με την παρούσα έκθεση, η εισηγήτρια επιδιώκει να επισημάνει τις κύριες εξελίξεις όσον αφορά την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ κατά τα έτη 2024 και 2025. Η περιορισμένη έκταση των εκθέσεων ιδίας πρωτοβουλίας απαιτεί ιεράρχηση προτεραιοτήτων, ωστόσο η απουσία ορισμένων ανησυχιών δεν μειώνει τη σημασία τους. Το παρόν κείμενο παρέχει ένα γενικό πλαίσιο το οποίο μπορεί και θα εμπλουτιστεί περαιτέρω κατά το στάδιο των τροπολογιών.

Δομή

Το σχέδιο έκθεσης διαρθρώνεται γύρω από ομάδες θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ενώ το πρώτο μέρος της έκθεσης παρέχει επισκόπηση των κύριων ανησυχιών για τα θεμελιώδη δικαιώματα στην ΕΕ, τα επιμέρους κεφάλαια περιλαμβάνουν συγκεκριμένες εκκλήσεις για ανάληψη δράσης προκειμένου η έκθεση να καταστεί όσο το δυνατόν πιο πρακτική, εστιασμένη και υλοποιήσιμη.

Τα κύρια κεφάλαια είναι τα εξής:

Τα θεμελιώδη δικαιώματα κινδυνεύουν

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει γενικές εκκλήσεις για την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της προώθησης των αξιών της ΕΕ.

Η δημοκρατία υφίσταται πίεση

Το κεφάλαιο αυτό εξετάζει την οπισθοδρόμηση σε αρκετά κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των απειλών κατά της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, της διαφθοράς σε υψηλά κλιμάκια, της κατάχρησης κατασκοπευτικού λογισμικού και της αποδυνάμωσης των κοινοβουλευτικών δικαιωμάτων. Επισημαίνει επίσης τους κινδύνους για την ελευθερία και την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης, τη διάδοση της παραπληροφόρησης και την κατάχρηση των εξουσιών έκτακτης ανάγκης.

Παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σύνορα

Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει, μεταξύ άλλων, τις επαναπροωθήσεις, τη συστημική βία και τις πολιτικές με εξωτερική ανάθεση που υπονομεύουν την πρόσβαση στο άσυλο και παραβιάζουν την υποχρέωση μη επαναπροώθησης. Ζητεί την υποχρέωση λογοδοσίας και την ανάληψη δράσης από την ΕΕ προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η διαχείριση της μετανάστευσης σέβεται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Έμφυλη βία, δικαιώματα των γυναικών και δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+

Στο κεφάλαιο αυτό τονίζεται η επείγουσα ανάγκη να αντιμετωπιστεί η έμφυλη βία, συμπεριλαμβανομένων των κινημάτων κατά της ισότητας των φύλων. Ζητεί την προστασία των σεξουαλικών και αναπαραγωγικών δικαιωμάτων, τη συμπερίληψη του δικαιώματος στην άμβλωση στον Χάρτη και ισχυρότερες διασφαλίσεις για τα άτομα ΛΟΑΤΚΙ + έναντι του μίσους και των διακρίσεων.

Η κοινωνία των πολιτών απειλείται

Το κεφάλαιο αυτό καλύπτει τους άνευ προηγουμένου περιορισμούς στον χώρο της κοινωνίας των πολιτών. Ζητεί τη βιώσιμη χρηματοδότηση των ΟΚΠ από την ΕΕ και την προστασία των

υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
Δομικός ρατσισμός και διακρίσεις
Το κεφάλαιο αυτό πραγματεύεται τον συστημικό ρατσισμό και τις διακρίσεις. Ζητεί την έγκριση της οριζόντιας οδηγίας κατά των διακρίσεων, ισχυρότερες στρατηγικές για την ισότητα και επιβολή της νομοθεσίας της ΕΕ κατά των διακρίσεων.
Τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά και πολιτιστικά δικαιώματα κινδυνεύουν
Το κεφάλαιο αυτό αναδεικνύει την αυξανόμενη φτώχεια, τον αποκλεισμό από τη στέγαση και την αστεγία ως ανησυχίες που αφορούν τα θεμελιώδη δικαιώματα. Τονίζει το δικαίωμα σε ένα βιώσιμο περιβάλλον και ζητεί μια δίκαιη μετάβαση.